(IS)

M Ö T E

i

den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite
onsdag den 11. februar 1976 kl. 9.00.

Mötet ble ledet av formannen, Tor Oftedal.

Til stede var: Per Borten, Trygve Bratteli, Finn Gustavsen, Asbjörn Haugstvedt, Lars Korvald, Odd Lien, Aase Lionæs, Tor Oftedal, Erland Steenberg, Kåre Stokkeland, Paus Thyness, Berit Ås, Guttorm Hansen, Per Hysing-Dahl, Rolf Fjeldvær, Berge Furre, Arnt Hagen, Håkon Kyllingmark, Gunnar Ålf Larsen, Asbjörn Sjöthun (for Arne Nilsen) og Torstein Tynning (for Otto Lyng).

Av Regjeringens medlemmer var til stede: statsminister Odvar Nordli og utenriksminister Knut Frydenlund.

Följende embetsmenn ble gitt adgang til mötet: ambassadör Per Ravne, ekspedisjonssjef Paal Bog og statssekretær Thorvald Stoltenberg.

Dessuten var til stede komiteens faste sekretær, byråsjef Bernt Stangholm.

Dagsorden:

1. Det internasjonale energibyrås langtidsprogram.

2. Rammeprogram for utviklingshjelpen 1977 - 80.

FORMANNEN: Da utenrikskomiteens valgte sekretær, Otto Lyng, er sykepermittert, har komiteen konstituert Paul Thyness som settesekretær. Han vil også fungere som sekretær i den utvidede.

Mötet er innkalt etter anmodning fra utenriksministeren for å behandle de to sakene som er oppfört på den skriftlige dagsorden.

Jeg gir da straks ordet til utenriksministeren til sak nr. 1.

(IS) UTENRIKSMINISTER KNUT FRYDENLUND: La meg först kort skissere problemstillingen.

Styret i Det internasjonale energibyrå vedtok i slutten av januar et langtidsprogram. Dette langtidsprogrammet har Norge ikke tiltrått. Vi kan, om vi önsker det, tiltre på et senere tidspunkt, og medlemslandene i IEA har gjennom formannen i styret uttrykt håp og önske om at Norge i nær framtid vil kunne tiltre programmet.

Hva er så bakgrunnen for at vi ikke fant å kunne tiltre programmet på det nåværende tidspunkt? Da må vi se på dette langtidsprogrammet, som består av en rekke elementer, og de som i denne sammenheng er viktige for oss og for vår vurdering, er bestemmelsene om minsteprisordning og bestemmelsene om ikke-diskriminerende behandling. Hele langtidsprogrammet er en pakke. Minsteprisordningen er klart i Norges interesse. Minsteprisen er lagt på 7 dollar pr. fat, men forelöpig er denne minsteprisordningen såpass löst utformet at vi ikke har noen garanti for hvordan den vil virke i praksis. Men i prinsippet er den altså klart i Norges interesse.

På den annen side har man kapitlet i langtidsprogrammet hvor det gis uttrykk for önskeligheten av at konsumentlandenes borgere gis nasjonal behandling når det gjelder utnyttelse av energi i produsentland. Man skal ifölge dette kapittel gjöre sitt ytterste for ikke å innföre nye diskriminerende lover og bestemmelser. Dette kapittel rammer ikke allerede eksisterende lover, og det rammer ikke landenes rett til å ha kontroll og full eiendomsrett over sine naturressurser. Kapitlet er heller ikke juridisk bindende, men vil legge et moralsk press på deltakerland, bl.a. gjennom periodiske eksaminasjoner, så selv om kapitlet er uforpliktende utformet, reiser kapitlet spörsmål som vi må vurdere nærmere för vi kan ta endelig standpunkt.

Det vi står overfor i denne saken, er tre alternativer: Vi kan la være å slutte oss til i det hele tatt. Dette vil være en belastning i forhold til medlemslandene i IEA, men også en ulempe for oss selv, fordi det er mange elementer i dette langtidsprogrammet som er i vår interesse. Vi kan slutte oss til programmet som det er, med den risiko at vi da går inn på ting som vi i dag ikke har den hele oversikt over. Det tredje alternativet er at vi bruker tid på å vurdere virkningene av dette langtidsprogrammet for Norge og norsk oljepolitikk og undersöker mulighetene for å ta eventuelle forbehold der hvor det kan være nödvendig, der hvor langtidsprogrammet kan skape problemer for utformingen av norsk oljepolitikk.

(IS) Denne sak er behandlet av Regjeringen, som i prinsippet inntar en positiv holdning til spörsmålet om norsk tiltredelse til langtidsprogrammet, men anbefaler at vi vurderer nærmere spörsmålene om virkningene for Norge, först og fremst av bestemmelsene om ikke-diskriminering, for så eventuelt å komme med forslag overfor IEA om forbehold som Norge vil be om å få inn.

Vi har, skulle jeg anta, en 5 måneders tid på denne operasjon. I juli vil vi möte spörsmålet igjen for alvor, og vi vil også möte det i mellomtiden. Jeg skal til Belgia i dag, og formannen i styret, som er belgier, vil da ta opp dette spörsmålet med meg. Jeg er interessert i å kunne meddele ham disse forelöpige betraktninger fra vår side.

BERIT ÅS: Vi har fått redegjort for denne pakken, og det er nevnt to elementer: en usikker minsteprisordning og forslaget om ikke-diskriminerende behandling av de forskjellige land når det gjelder ressursene.

Jeg vil gjerne höre hvilke andre positive elementer det er som har fört til at Regjeringen stiller seg i den posisjon som det er redegjort for, for disse to elementer i seg selv har jo nokså negative aspekter.

FORMANNEN: Er det andre som vil stille spörsmål i samme runde? - Hvis ikke, får utenriksministeren ordet.

UTENRIKSMINISTER KNUT FRYDENLUND: Det er ikke Regjeringens vurdering at minsteprisordningen er av negativ betydning for Norge. Vi ser det som vesentlig at vi kan komme med i en ordning hvor man får en garantert minstepris. Det er den andre delen av langtidsprogrammet som skaper problemer for oss.

Ytterligere elementer i dette langtidsprogrammet som er i vår interesse, er samarbeid om energisparende tiltak, utveksling av know-how og vitenskapelig samarbeid, altså en rekke punkter hvor vi har positiv interesse av å være med.

(IS) ERLAND STEENBERG: Jeg har bare to spörsmål. Det ene er: Var det ved tilslutningen som assosiert medlem i IEA forutsatt at man skulle ta sikte på et slikt langtidsprogram?

Det andre: Hvordan har Sverige stilt seg til dette langtidsprogram?

UTENRIKSMINISTER KNUT FRYDENLUND: Når det gjelder det siste spörsmålet, går jeg ut fra at Sverige har sluttet seg til, da det er et vedtak i IEA, og det skal fattes enstemmig. Enkelte land har tatt visse forbehold av forskjellig art, men så vidt jeg vet har ikke Sverige gjort det.

Når det gjelder spörsmålet om når langtidsprogrammet kom inn i bildet, kan jeg ikke huske tidspunktet, men det var nokså tidlig det ble snakk om å utarbeide et langtidsprogram, så man har visst om det lenge. Vi er i henhold til vår avtale med IEA i den stilling at vi kan tiltre de vedtak vi önsker, og la være å tiltre de vedtak vi ikke önsker. Til gjengjeld vil vi ikke kunne nedlegge veto. Hadde Norge vært medlem av IEA i denne situasjon og funnet at vi ikke kunne gå med på programmet av hensyn til de ikke-dirskriminerende tiltak, hadde vi måttet nedlegge veto og stoppe hele langtidsprogrammet.

FORMANNEN: Det er nå flere talere på listen, så det er vel praktisk å samle opp en del spörsmål för utenriksministeren slipper til igjen.

FINN GUSTAVSEN: Jeg vil bare kort spörre hva som forhindrer at vi får lov å lese denne langtidsplanen.

PAUL THYNESS: Mitt innlegg vil i grunnen stort sett gå på det samme som hr. Gustavsen nettopp var inne på. Jeg synes dette er et altfor komplisert spörsmål til at vi kan ta noe standpunkt over bordet. Vi må få anledning til å se og studere den teksten det her dreier seg om, og også få noe mer dyptplöyende vurderinger enn utenriksministeren kunne gi i en muntlig fremstilling her. Efter mitt skjönn er dette spörsmål så vidt innflökt at det bare kan bli en spörre- og svaresesjon i komiteen idag og ikke mulig for noen å gi uttrykk for noe standpunkt til sakens realitet.

(IS) ASBJÖRN HAUGSTVEDT: Jeg har ett spörsmål. Er det i langtidsprogrammet involvert utvikling av alternative energikilder, f.eks. atomkraft?

Trygve Bratteli: Det er jo vanskelig i en sak som bare presenteres over bordet, å ta noe egentlig standpunkt når det gjelder de konkrete elementene i den, så de par betraktninger jeg gjör, kan bare være av ytterst generell art i den tenkepause vi nå skal gå inn i. Når jeg gjör disse par betraktninger, er det fordi det etter min oppfatning er nödvendig å se de problemer som ligger bak det arbeid som her foregår, i en videre sammenheng og i sammenheng med begivenheter som har funnet sted de par siste årene.

Når det gjelder det som er antydet her som en arbeidslinje, följer det kjent norsk mönster. Vi har helt siden 1940-årene som regel tenkt oss veldig godt om, og så har vi etter de fleste andre gått med - det gjelder Marshall-hjelpen, det gjelder OECD, det gjelder en rekke internasjonale samarbeidstiltak - så det er for så vidt et kjent mönster det her dreier seg om. Jeg vil imidlertid understreke at en bör, etter min oppfatning, ikke forse seg på tekniske detaljer i en slik ordning, iallfall ikke på en slik måte at en ikke ser dem i sammenheng med de videre problemer som ligger bak et arbeid som det som her foregår.

Det som kanskje er det vesentlige moment på den annen side, er det som etter min oppfatning også er vår interesse, innen rimelig tid å komme ut av det virvar i bestemte internasjonale sektorer som har fört til den krise som har rammet praktisk talt hele den industrialiserte verden og mer enn det de siste par år. Det er ganske på det rene at det kommer en ikke ut av med mindre en rekke av de faktorer det her dreier seg om, blir tatt hånd om av land i fellesskap. Det er ikke noen annen måte å komme ut av det på. Like klart er det at ordninger som skal ta hånd om de kriseskapende faktorer som her gjör seg gjeldende, aldri vil svare i enhver detalj til de enkelte deltakerlands oppfatning av hvordan tingene mest önskelig skulle være. Det jeg önsker å si med dette, er bare at jeg tror, av flere grunner, at vi fra norsk side ikke bör være så tilbakeholdende - for ikke å si mistenksomme - at vi mer eller mindre stiller oss utenfor et arbeid som er nyttig også for Norge. Når det gjelder selve Det internasjonale energibyrå, har vi jo stilt oss utenfor eller i en bestemt lösere relasjon til det. Det er greit, det

(IS) er ikke noe å diskutere i dag, det er et standpunkt vi har tatt. Det er på det grunnlag vi har etablert vår kontakt med dette. Men jeg har for min del en fölelse av at vi er for vår egen framtid, som ikke bare gjelder olje, men også den ökonomiske utvikling og den politiske utvikling i det hele tatt, vitalt interessert i utviklingen av slike elementer som kan ta hånd om ökonomiske faktorer som har skapt forvirring og krise nå et par år, en tilstand vi må ut av igjen.

Jeg vil gjerne ha sagt dette allerede nå, fordi jeg tror det er momenter en bör ta med i den tenkepause en nå begir seg inn i.

FORMANNEN: Vil utenriksministeren svare eller kommentere det som er sagt?

UTENRIKSMINISTER KNUT FRYDENLUND: Både representanten Gustavsen og representanten Thyness bad om å få langtidsprogrammet. Det er selvsagt at medlemmene i den utvidede vil bli tilstilt dette langtidsprogram så snart det foreligger ferdig utskrevet. Vi har ennå ikke fått det ferdig utskrevet fra IEA, det vil bli offentliggjort i midten av mars, etter neste styremöte, men komiteens medlemmer vil få det så fort vi får det til departementet i sin ferdige form. Når jeg tok det opp nå, uten å kunne legge fram dokumentet, fordi vi, som sagt, ikke har det ferdig utskrevet, er det for det förste fordi det begynner å bli en del pressedebatt om dette spörsmålet, og jeg mente derfor det var riktig å orientere den utvidede så fort som mulig om saken, og for det andre fordi jeg i löpet av morgendagen skal ha samtale om disse spörsmål med Davignon, som er formann i IEAs styre. Dette er bakgrunnen for at jeg tok det opp i Regjeringen og også la det fram for komiteen.

Når det gjelder spörsmålet fra representanten Haugstvedt, kan jeg bare bekrefte at langtidsprogrammet også forutsetter samarbeid om utvikling av alternative energikilder.

Så var det spörsmålet fra Steenberg, som jeg har fått en lapp om i mellomtiden. Det står i hovedavtalen om IEA at det skal utarbeides et langtidsprogram.

(IS) FORMANNEN: Flere har ikke tegnet seg til denne debatten.

Jeg går ut fra at resultatet av tenkepausen kan bli nær sagt hva som helst, eller for å si det på en annen måte, at en hvilken som helst mulighet vil stå åpen for Norge fram til juli.

UTENRIKSMINISTER KNUT FRYDENLUND: Ja, vi kan altså slutte oss til för, men da vil vi möte presset for alvor.

FORMANNEN: Men fram til juli måned har vi frie hender og kan dermed bruke tenkepausen til å tenke.

BERGE FURRE: Eg vil bare forsikra meg om at dette ikkje blir den siste orientering om denne saka denne komiteen eller Stortinget får i dei komande månadene.

STATSMINISTER ODVAR NORDLI: Jeg vil gjerne få presisere at Regjeringens prinsipielle holdning til langtidsprogrammet som sådant, er positiv. Videre at det er Regjeringens forutsetning at det ene spörsmål som så vidt jeg skjönner er noe uklart i sin form i det programmet som er utformet, og derfor også er uklart når det gjelder den virkning det kan ha for norsk oljepolitikk, vil bli nöyere vurdert av de departementer som er involvert i dette. Det dreier seg om spörsmålet om den såkalte gjensidighetsklausul i kapittel 5 i avtalen. Det er dette som er Regjeringens standpunkt og holdning. Det er selvfölgelig så at Regjeringen når disse vurderinger er blitt foretatt, og man i sin tid skal ta den endelige beslutning, henvender seg til Stortingets organer på ordinær måte med det materiale som da måtte foreligge til vurdering.

FORMANNEN: Det oppfatter også Furre som et positivt svar?

Vi går da over til neste post på dagsordenen.

2. Rammeprogram for utviklingshjelpen 1977-80.

(IS) UTENRIKSMINISTER KNUT FRYDENLUND: Regjeringen har hatt til forelöpig behandling dette rammeprogram for norsk utviklingshjelp for 1977-80. Etter den kjöreplan som er satt opp for behandlingen av denne saken, skulle Regjeringen i löpet av en 14 dagers tid ha tatt endelig standpunkt til rammeprogrammet, slik at kontaktene med mottakerlandene som har vært gjort hvert år, kunne bli tatt i löpet av mars.

Under behandlingen i Regjeringen ble man imidlertid enig om å forandre noe på denne kjöreplanen ettersom Stortinget nå har St.meld. nr. 94 til behandling, som nettopp vedrörer retningslinjene for norsk utviklingshjelp, som disse rammeprogrammene bygger på. Regjeringen har bestemt å utsette sin endelige behandling av rammeprogrammet til Stortinget har avsluttet behandlingen av St.meld. nr. 94.

Et annet spörsmål jeg har lyst til å reise i denne sammenheng, er medvirkningen fra Stortingets organer i behandlingen av rammeprogrammet. Disse rammeprogrammene har siden de ble innfört i 1970, aldri blitt forelagt denne komite, og det er et spörsmål om det er grunn til å endre denne praksis og legge dem fram for den utvidede. Vi står her for så vidt i et dilemma. På den ene side tar vi kontakt med mottakerlandene og angir rammetallene med alle mulige forbehold, på den annen side tar Stortinget stilling til budsjettet bare for ett år av gangen.

ME Vi er imidlertid kommet fram til at det å legge fram rammeprogrammet slik det vil foreligge etter Regjeringens endelige behandling, kanskje ikke er den riktige fremgangsmåte. Det er såpass usikre tall det her dreier seg om at i den utstrekning man trekker inn den utvidede utenrikskomite, er det mer for å dröfte de hovedsynspunkter Regjeringen har lagt til grunn for sitt arbeid med årets rammeprogram. Og hvis det kan bli lösningen, vil jeg si fra den forelöpige behandling Regjeringen har hatt, at vi i det utkast til rammeprogram som nå foreligger, har redusert en del av denne ökningen til landene i Asia. Det foreligger en klar begrunnelse for å öke hjelpen til disse land på bakgrunn av Stortingets egne retningslinjer om å gi hjelpen til de fattigste u-landene, og ikke minst som följe av oljekrisen har situasjonen forverret seg særlig for landene i Asia, slik at det er en naturlig konsekvens av retningslinjene for norsk utviklingshjelp å öke hjelpen her. Når Regjeringen imidlertid har redusert tallene i forhold til det som står offentliggjort i Aftenposten, har det sammenheng med at man önsker en större fleksibilitet når det gjelder disse tallene. Man önsker at regjering og storting skal ha större muligheter til å kunne disponere for nye situasjoner som oppstår, enn man vil ha når tallene er bundet for sterkt opp i allerede opplagte planer, slik at denne forskyvningen da vil gå vesentlig fra det som var satt opp til landene i Asia, over på den såkalte planleggingsreserve. Dette muliggjör da större fleksibilitet.

LARS KORVALD: Utenriksministeren sa at det ikke har vært vanlig å legge disse spörsmål fram for denne komite, og det er riktig, de har ikke vært lagt fram for den utvidede. Jeg kan heller ikke se at dette skulle være noe forum for disse spörsmål. Jeg har i utenrikskomiteen gitt uttrykk for at disse rammetall på en eller annen måte måtte kunne komme til komiteen, enten i forbindelse med dokumenter vi ellers måtte få, eller om man finner fram til andre måter å orientere komiteen på. Dette ut fra det syn at vedkommende land får disse rammeprogram tilsendt og de sitter inne med dem slik de er, uten at den komite i Stortinget som arbeider med det eller Stortinget som sådant har fått noen opplysninger om disse tallene. Jeg tror det vil være riktig å finne en form her, enten man vil ta tallene inn i forbindelse med budsjettene f.eks. - jeg kan ikke umiddelbart se at det i og for seg skulle være noe skadelig - eller, som jeg nevnte tidligere, på annen måte.

ME

Når det gjelder det andre utenriksministeren berörte her, at man har hatt disse rammeprogrammene siden 1970 og ikke har sökt noen konsultasjon om dem, har jeg et spörsmål. Man har nå gjennomfört nyordningen i Utenriksdepartementet angående u-hjelpen, hvorved man overförer planleggingen av u-hjelpen fra direktoratet til departementet, og i den forbindelse er da egentlig departementet som sådant involvert i denne planleggingen. Det var vel imidlertid ikke tilfelle fra 1970. Da kom disse planene direkte fra Norsk utviklingshjelp og var for så vidt ikke på et forelöpig stadium behandlet i departementet. Men nå er departementet involvert. Det var jo her misforståelsen - eller hva man vil kalle det - i forbindelse med at disse tallene ble offentliggjort oppstod, og det fra utenriksministeren siden ble sagt at han var ubekjent med dette. Og jeg tviler ikke på at utenriksministeren personlig var det, men det hadde dog vært en departemental involvering i disse tingene iallfall.

PER BORTEN: Jeg var ikke til stede på det möte i den ordinære komite hvor dette ble diskutert, jeg hadde bare et spörsmål til utenriksministeren. Hvis jeg forstod det riktig, sa han nå at det er foretatt en reduksjon på enkelte land i forhold til det opprinnelige opplegg, og mitt spörsmål er da: Hvem stod for det opprinnelige opplegget? Det er litt uklart for meg om disse rammetallene også har gått til vedkommende u-land uten at utenriksministeren eller departementet i det hele tatt har vært inne i bildet. Jeg vil gjerne få avklaret hvordan denne prosedyren har vært. Det refereres til Aftenposten her, men jeg har ikke lest Aftenpostens offentliggjörelse av det, så jeg synes det er litt ufullstendig.

PAUL THYNESS: Jeg kan ikke tro det vil være [h]ensiktsmessig at Stortinget eller noen av Stortingets [o]rganer skulle forhåndsbehandle slike planer. Det er Regjeringens ansvar å före utenrikspolitikken, og Stortinget kan ikke overta det. Det er selvfölgelig greit med en orientering på de forskjellige stadier, men dette kan ikke binde Stortinget. Det som er hovedpunktet her, er det behov vi har for fleksibilitet når det gjelder utviklingshjelpdisposisjonene. Det viser seg stadig vekk at det dukker opp spörsmål som gjör det nödvendig å omvurdere, og vi bör være forsiktige slik at vi ikke binder oss til planer som så senere stiller oss i den situasjon at utviklingshjelpen generelt

ME

pådrar seg en veldig belastning i norsk opinion - den er stor nok som den er generelt om ikke spesielle ting skal komme til ytterligere. Jeg stiller meg således skeptisk til hele systemet med å gi plantall for mange år fremover til utviklingsland. Jeg skjönner selvfölgelig godt at dette vil hjelpe dem i deres planlegging, men det vil gjöre det svært meget vanskeligere for oss, og jeg synes det måtte være mer naturlig at man på de forskjellige punkter - enten det gjelder prosjekter eller programstötte eller hva det er for noe - gir utviklingslandene en oversikt over hva Regjeringen har foreslått for Stortinget og hva Stortinget har godkjent. Dette vil selvfölgelig dreie seg om ting som löper over flere år, men det jeg mener, er at man ikke må drive noen forespeiling overfor utviklingslandene om hvor stor hjelp de vil få.

Dette tror jeg vil gjöre Regjeringens oppgave vis-à-vis Stortinget lettere, og det vil gjöre Stortingets oppgave lettere, så jeg synes vi skal se på den siden av den praksis vi driver, og ikke forsöke å instituere noen nyordning som trekker Stortinget sterkere inn i arbeidet på de förberedende stadier når det gjelder utviklingshjelp, et arbeide som Stortinget arbeidsmessig har svært vanskelig for å gjöre på en tilfredsstillende måte.

FORMANNEN: Önsker utenriksministeren ordet?

UTENRIKSMINISTER KNUT FRYDENLUND: Representanten Korvald gav uttrykk for at disse rammetallene i en eller annen form kunne behandles i utenrikskomiteen. Jeg tar alle mulige forbehold, jeg kan ha misoppfattet det, men jeg fikk den forståelse etter det möte vi hadde i den ordinære komite om dette, at dersom Regjeringen skulle innhente noe råd i denne forbindelse, måtte det være fra den utvidede utenrikskomite, og det er bakgrunnen for at jeg tar opp spörsmålet her. Det er også med den baktanke å få en medvirkning fra Stortingets organer i denne saken, fordi det er klart at det er utilfredsstillende at man her trekker opp planer - hvor uforpliktende de enn er - uten at Stortinget på en eller annen måte er orientert eller har vurdert dem.

Representanten Thyness var inne på det samme, men ut fra et annet utgangspunkt. Det er klart det er et problem for Stortinget og utenrikskomiteen og eventuelt den utvidede å ta stilling til disse spörsmålene som nödvendigvis er kompliserte, og det er mulig at en vei ut av det kan være - slik man delvis gjör nå i budsjettproposisjonene - å redegjöre for prosjekter

ME som tar flere år, man redegjör for at det vil gå så og så mange millioner til et prosjekt som ventes avsluttet da og da; det er mulig at man på den måten kan finne en mellomlösning på noe som man oppfatter som et problem.

Så pekte representanten Korvald på at denne omleggingen som vel er i ferd med å skje, den er ikke avsluttet og henger sammen med Stortingets behandling av proposisjonen om Brofoss-innstillingen; de personellmessige konsekvenser er ikke trukket ennå, det er ikke skjedd noen overföring av folk fra NORAD til Utenriksdepartementet som jo forutsettes i Brofoss-innstillingen. Men det er klart at ansvaret for den operasjon som ble igangsatt i Utenriksdepartementet, og som ble kjört videre gjennom direktoratet og direktoratet styre, det er utenriksministerens. Men det må det vel ha vært för også. Direktoratet var jo underlagt Utenriksdepartementet för også, så det politiske ansvar har jo også tidligere ligget i Utenriksdepartementet. Når representanten Borten spör hvem som stod for utarbeidelsen av det förste opplegget, er svaret Utenriksdepartementet, og det er det nye i situasjonen, for för var det NORAD. För ble disse rammeplanene for fire år framover meddelt mottakerlandene uten at departementets politiske ledelse var informert eller Regjeringen hadde tatt stilling til det, og vi ser det som et avgjörende framskritt at den praksis er innfört at Regjeringen tar det endelige standpunkt för det meddeles mottakerlandene. Men likevel gjenstår det problem som er nevnt tidligere: spörsmålet om Stortingets medvirkning. Og da vi dröftet i Regjeringen hvilken lösning vi skulle velge her, kom vi til at det sannsynligvis ikke ville være riktig å meddele komiteen eller den utvidede eller Stortinget disse tallene, men at man skulle ta opp med den utvidede spörsmålet om en del hovedsynspunkter når det gjelder hva som lå bak utformingen av disse fireårsprogrammene.

STATSMINISTER ODVAR NORDLI: Bakgrunnen for at Regjeringen fant det rett å orientere den utvidede utenrikskomite på det nåværende tidspunkt, er jo i hovedsak den offentlige debatt som har vært om disse spörsmålene. Man fant at denne komite skulle være orientert om hvor denne saken nå befant seg og hvilken behandling den blir undergitt. Det er en rent midlertidig behandling Regjeringen har foretatt når det gjelder de såkalte plantall som er lagt på

ME bordet. Regjeringen er selvfölgelig klar over at Stortinget har til behandling en bred melding om hovedlinjene for vår bistandspolitikk i tida framover, og vi vil selvfölgelig ikke behandle disse spörsmålene endelig för Stortinget har ferdigbehandlet og ferdigdebattert denne meldingen.

Når det gjelder spörsmålet om behandlingsmåten for disse sakene i tida framover, er det Regjeringens oppfatning at man her i större grad bör söke å få en politisk vurdering og styring av utviklingen på dette feltet. Dette har bl.a. sammenheng med det forhold at omfanget av vår virksomhet etter de planer som til dels i prinsippet er skissert også av Stortinget, vil öke ganske betraktelig. Dette innebærer jo i seg selv en oppfordring til en forsvarlig behandling av disse hovedspörsmålene som er involvert i denne saken, i Regjeringen og også i forholdet mellom regjering og storting. Jeg skal ikke her gå inn på alle de spörsmål som dukker opp i denne sammenheng. Man kunne kanskje, dersom den utvidede utenrikskomite ikke hadde noen vesentlige innvendinger mot det, overveie muligheten for å dröfte disse spörsmålene i langtidsprogramsammenheng på i prinsippet tilsvarende måte som vi dröfter andre langtidsbudsjettspörsmål. Jeg tror dette er en av de veiene Regjeringen i så tilfelle bör overveie å fölge i sin videre kontakt med Stortinget om disse sakene.

LARS KORVALD: Jeg har verken i utenrikskomiteen eller her gitt uttrykk for at det er noe behov for at vi skulle konsulteres på et tidlig stadium om hvordan man vil legge dette opp. Jeg har i stedet antydet at de orienteringer vi synes vi har behov for, siden de sendes ut, de måtte kunne gis oss på ordinær måte. Det antydet utenriksministeren selv her, og det synes jeg ville være den riktige linje.

PAUL THYNESS: Jeg har bare lyst til å si at når det ble en offentlig debatt om dette spörsmålet på et noe tidlig tidspunkt, skyldes det jo et sammentreff av to omstendigheter, nemlig en forholdsvis stor forskyvning av hjelpens retning i NORADs planlegging samtidig som Stortinget satt og behandlet St.meld. nr. 94 om de generelle retningslinjer for utviklingshjelpen. Det var sammenfallet av disse to omstendigheter som gjorde at jeg - og jeg tror svært mange med meg - mente at et eller annet sted i verket burde det ha ringt en liten bjelle

ME hos noen om at stortingskomiteen som satt og arbeidet med meldingen, burde ha fått en forhåndsorientering om disse planene som NORAD omgikkes med, slik at vi ikke skulle lese om dem i avisen og stusse nokså meget over hva som åpenbart var på gang uten at vi hadde anelse om det. Men dette var et spesielt tilfelle som vel neppe vil gjenta seg, og da synes jeg i og for seg ikke dette skulle gi opphav til noen stor omlegging. Jeg kan være enig med statsministeren i at disse spörsmålene bör tas med i langtidsbudsjettet, men jeg kan ikke se at langtidsbudsjettet er det rette sted å dröfte til hvem hjelpen skal gå, og det er der det utenrikspolitiske problem ligger. Det vil alltid være kjedelig for en utenriksminister å måtte gå tilbake på löfter gitt til andre land, selv om de er gitt med forbehold, så jeg synes den beste linje måtte være å forsöke å begrense antall löfter utad til det Stortinget konkret har gitt sin tilslutning til. Også i de tilfelle vil det vel kunne hende at en utenriksminister vil bli oppfordret til på en höflig måte å gi uttrykk for at forutsetningene har endret seg. Det vil være kjedelig, og vi vil alle ha den dypeste medynk med en utenriksminister som får slike ubehagelige pålegg, men også det vil være uunngåelig fra tid til annen, men det bör selvfölgelig begrenses mest mulig.

FORMANNEN: Flere har ikke tegnet seg. Jeg vet ikke om utenriksministeren önsker å si noe mer?

UTENRIKSMINISTER KNUT FRYDENLUND: Jeg behövde for så vidt ikke å si noe mer. Bare et par ord i forbindelse med det Thyness sa om ubehagelighetene. Det var det som var mitt problem i forbindelse med offentliggjöringen i Aftenposten, for selv om jeg hadde satt i gang prosessen, kjente jeg ikke tallene, og da jeg så dem, visste jeg at vi måtte kutte ned på enkelte av dem, og dermed var det skapt forventninger hos andre land - og jeg har hatt en god del henvendelser i forbindelse med disse tallene. Så da jeg ble kalt inn på teppet for Stortinget, understreket jeg sterkt at dette hadde jeg ikke kjennskap til, bl.a. som et budskap til dem som henvendte seg til UD fra vedkommende land som stod oppnevnt i disse tabellene.

FORMANNEN: Jeg vet ikke om det er riktig å trekke den slutning at de problemer som er oppstått i forbindelse med den aktuelle affære, med dette kan anses som oppklart. Det er ennå ikke mulig å trekke noen konklusjon med hensyn til den videre behandling av slike saker, men det er vel et spörsmål som vi får komme tilbake til i sin tur. Er det flere saker som önskes innbrakt på dette möte? Så er ikke skjedd.

Mötet hevet kl. 9.45.